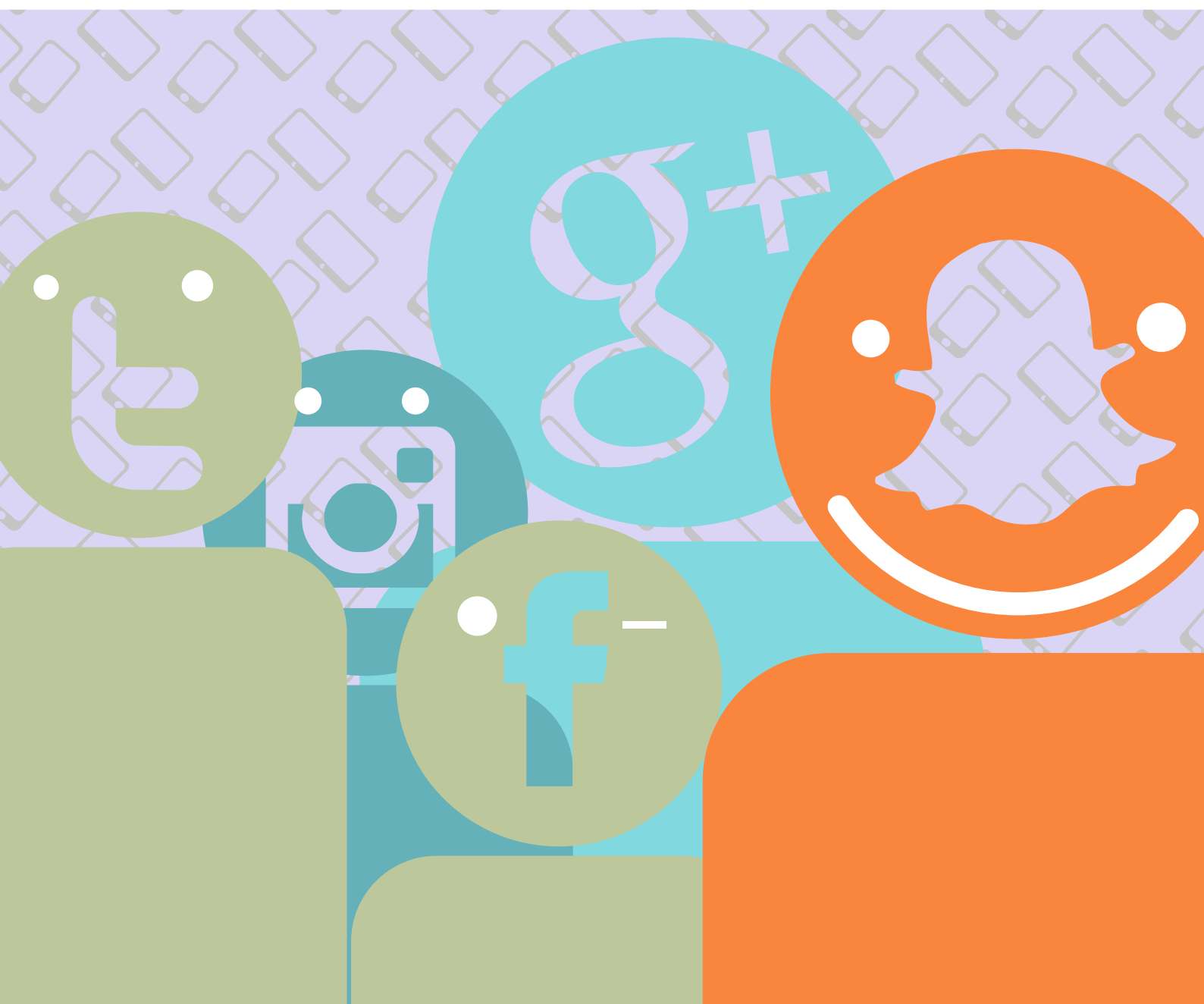

Świadome kształtowanie wizerunku w Internecie

scenariusz lekcji dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych

Autor: dr Łukasz Srokowski

Kontakt:

Stowarzyszenie "Miasta w Internecie"

ul. Krakowska 11a

33-100 Tarnów

tel.: +48 14 628 42 10, 688 80 12

fax: +48 14 628 43 11

Artur Krawczyk

tel. +48 502 357 587

Więcej informacji na temat projektu:
CYFROWOBEZPIECZNI.pl - Bezpieczna Szkoła Cyfrowa,
na stronie www.cyfrowobezpieczni.pl

Więcej informacji na temat Stowarzyszenia "Miasta w Internecie"
na stronie www.fabrykaprzyszlosci.pl

Projekt jest współfinansowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach zadania publicznego "Poprawa kompetencji pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia"

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Polska

– Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/pl/>

O projekcie Cyfrowobezpieczni.pl

Projekt „Cyfrowobezpieczni.pl – Bezpieczna Szkoła Cyfrowa”, nazywany dalej Cyfrowobezpieczni.pl jest współfinansowany ze środków budżetu państwa otrzymanych od Ministra Edukacji Narodowej w ramach rządowego programu „Bezpieczna +” mającego na celu wspomaganie organów prowadzących szkoły w zapewnianiu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach w latach 2015-2018.

Projekt ten ma stanowić odpowiedź na problemy związane z coraz silniejszą obecnością technologii cyfrowych w życiu uczniów. Ze względu na bardzo dużą złożoność tego tematu, konieczne było zaplanowanie działań, które będą w systemowy sposób dotykały wszystkich aspektów zetknięcia się świata cyfrowego i polskiej szkoły.

Temat ten ma bowiem co najmniej dwa oblicza. Z jednej strony komputery, smartfony i ciągły dostęp do Internetu prowadzą do pojawiania się wielu zupełnie nowych zagrożeń, na które nie są przygotowane ani dzieci, ani rodzice ani system oświatowy. Z drugiej strony mądre wykorzystywane narzędzi cyfrowych w edukacji może prowadzić do bardzo dobrych efektów: większego zaangażowania uczniów, lepszych wyników edukacyjnych, rozwoju ciekawszego i bardziej aktywizującego środowiska nauki. Obie strony problemu są więc istotne dla szkoły i konieczne jest dobre wyważenie działań, tak aby zabezpieczyć dzieci przed zagrożeniami, a jednocześnie nie zniechęcić ich do korzystania z narzędzi cyfrowych.

Jak wynika z badań socjologów, obecność świata cyfrowego działa jako swoisty „wzmocniacz” dla tego, co dzieje się w szkole. Jeżeli szkoła pracuje dobrze, nauczyciele odpowiednio dobierają metody pracy do potrzeb uczniów i umieją wesprzeć ich w rozwoju, wykorzystywanie narzędzi cyfrowych może wzmocnić efekty pracy szkoły. Jednak, jeżeli między uczniami relacje są złe, oparte na braku empatii i życzliwości, narzędzia cyfrowe mogą być katalizatorem wielu negatywnych zjawisk, takich jak nękanie, izolowanie i agresja rówieśnicza. Tak więc, gdy myślimy o zagrożeniach bezpieczeństwa uczniów, nie same narzędzia cyfrowe są kluczowym problemem, ale zjawiska, które eskalują.

Projekt Cyfrowobezpieczni.pl ma na celu zaproponować szkołom systemowe rozwiązania, które pozwolą lepiej wykorzystywać narzędzia cyfrowe dla wspierania rozwoju uczniów, przy jednoczesnym zapewnieniu dzieciom bezpieczeństwa i nauczaniu ich zasad mądrego korzystania z Internetu i urządzeń cyfrowych.

W ramach projektu:

- Odbędzie się blisko 2200 spotkań w szkołach, w ramach Szkolnych Dni Bezpieczeństwa Cyfrowego. W trakcie każdego takich Dni będą miały miejsce spotkania z dyrekcją, nauczycielami oraz uczniami, przeprowadzone przez edukatorów projektu.
- Zrealizowane zostaną 3 edycje konkursu „Jesteśmy Cyfrowobezpieczni!”, w ramach których szkoły będą mogły wygrać cenne nagrody, w tym pełne wyposażenie nowoczesnej pracowni informatycznej.
- Powstaną specjalne punkty konsultacyjne dla dyrektorów szkół, nauczycieli i rodziców.
- Odbędą się 3 Ogólnopolskie Konwenty Bezpiecznej Szkoły, na które zaproszeni będą nauczyciele z całej Polski.
- Przeprowadzone zostaną szkolenia dla blisko 2200 szkolnych liderów bezpieczeństwa cyfrowego.
- Powstanie portal Cyfrowobezpieczni.pl, na którym dostępne będą wszelkie materiały projektowe, w tym 24 scenariusze lekcji dla 4 etapów edukacyjnych, materiały multimedialne i kursy e-learningowe dla nauczycieli.

Niniejszy scenariusz stanowi więc tylko część szerszego projektu – dlatego też zachęcamy Cię do zapoznania się z pozostałymi materiałami projektowymi, dostępnymi również na portalu **Cyfrowobezpieczni.pl**

Spis treści

Wprowadzenie	2
--------------	---

Scenariusz lekcji

Metody pracy	3
Cel lekcji	3
Efekty kształcenia	4
Do przygotowania przed lekcją	4
Przebieg lekcji	5
Załącznik 1: Poziomy prywatności w sieciach społecznościowych	7
Załącznik 2: Zdjęcia w Internecie	8

Materiały dodatkowe

Korzyści z budowania wizerunku w Internecie	9
Co nauczyciel wiedzieć powinien o serwisach społecznościowych	10
Informacje metodyczne	13
Współpraca z rodzicami	14
Zadania rozwojowe dla nauczyciela i literatura dodatkowa	15

Wprowadzenie

W świecie cyfrowym nic nie ginie. Jeżeli uczeń drugiej klasy liceum zrobi wyjątkowo kontrowersyjny wpis w Internecie albo nakręci film ze swoim udziałem, może się okazać, że za kilka lat będzie tego żałował. Bo to, co mogło wydawać się świetnym żartem lub trafnym, choć złośliwym komentarzem, może okazać się powodem realnych kłopotów w przyszłości. Na przykład przy rozmowie kwalifikacyjnej lub w dowolnej innej sytuacji, w której będzie starał się zrobić dobre wrażenie. Doskonale przekonało się o tym co najmniej kilku polityków najmłodszego pokolenia, ze wszystkich opcji politycznych, których zdjęcia i wpisy z młodości zostały odnalezione w Internecie przez ich przeciwników i nagłośnione.

Tymczasem, obecni szesnasto czy siedemnastolatki są niezwykle sprawni w technicznej obsłudze narzędzi cyfrowych, świetnie radzą sobie także z budowaniem poprzez nie relacji koleżeńskich, ale często umyka im fakt, że wszystko, co dzisiaj umieszczają w Internecie może zostać tam utrwalone i już do końca życia być z nimi łączone.

Każdy z nas, korzystając z sieci, pozostawia za sobą cyfrowy ślad (znany lepiej pod angielską nazwą jako digital footprint). Ślad ten może mieć dwie formy: bierną i aktywną. Bierny cyfrowy ślad oznacza informacje, które na nasz temat zbierają różne strony internetowe, najczęściej bez naszej wiedzy. Służą do tego np. słynne „ciasteczka” czyli pliki cookies, wykorzystywane do monitorowania naszej aktywności w sieci. Zbierane przez nie dane są gromadzone i wykorzystywane np. przez sieci handlowe, aby oferować nam produkty, które w danym momencie najłatwiej będzie nam sprzedać. Dlatego też, jeżeli w jakimś sklepie internetowym obejrzymy interesujący nas telefon, przez kolejne dni, na wielu innych stronach będą wyświetlane dla nas reklamy tego samego lub podobnych telefonów.

Ślad bierny oferuje jednak i tak znacznie mniej danych na nasz temat niż ślad aktywny, a więc ten, który sami tworzymy: pisząc wiadomości, dyskutując na forach czy nawet rozmawiając na czacie. Wszystkie te dane mogą być (choć nie zawsze są) zbierane i zachowywane przez firmy, a także i przez odpowiednie służby. I choć zdecydowana większość z tych informacji nigdy nikomu do niczego nie posłuży, gdyż jest ich zwyczajnie za dużo do analizy, warto mieć świadomość, że w zasadzie każda nasza aktywność w Internecie może być monitorowana.

Największy zaś wpływ na nasze życie mogą mieć te treści, które umieszczamy sami w publicznie dostępnych miejscach – wpisy na Facebooku, blogi, czy tworzone przez nas strony. Informacje te są dostępne w zasadzie dla każdego użytkownika, na podstawie jednego kliknięcia – w tym również dla osób, które w przyszłości mogą się chcieć czegoś o nas dowiedzieć, takich jak szef, znajomi, czy nawet przyszli teściowie. ;-)

W przeciwieństwie do dzieci na niższych etapach edukacyjnych, treści tworzone przez uczniów szkół ponadgimnazjalnych mogą mieć już bardzo realny wpływ na ich życie. Przyszły pracodawca nie zainteresuje się specjalnie wpisami kandydata do pracy na forum gry komputerowej, robionymi, kiedy ten miał osiem lat, ale film wideo, nakręcony w wieku lat osiemnastu na zakrapianej imprezie, może już wpłynąć na decyzję o zatrudnieniu. Dlatego też scenariusz ten ma na celu pokazanie uczniom, jakie ślady już za sobą pozostawili, a także pomóc poradzić sobie z odpowiednim zabezpieczeniem swoich kont na portalach społecznościowych, aby chociaż trochę zminimalizować ryzyko ujawniania ich prywatnych informacji w przyszłości.

Scenariusz lekcji

Poniższy scenariusz lekcji został przygotowany z myślą o uczniach czwartego etapu edukacyjnego, a więc szkół ponadgimnazjalnych. Nadaje się dla uczniów w dowolnej z tych klas, aczkolwiek najlepiej sprawdzi się zapewne w klasach najstarszych, których uczniowie zdążyli opublikować w Internecie najwięcej informacji.

Scenariusz ten koncentruje się na publikowaniu informacji w portalach społecznościowych typu Facebook, możesz jednak w różnych momentach lekcji zwracać uczniom uwagę, że omówione zasady bezpieczeństwa odnoszą się do wszelkich miejsc, w których coś piszą w Internecie – forów dyskusyjnych, blogów czy nawet komunikatorów, takich jak niegdyś popularne Gadu-Gadu, a dzisiaj np. WhatsApp.

Metody pracy

Lekcja ma mieć charakter aktywny. Uczniowie będą w jej trakcie pracowali w grupach, uczestniczyli w dyskusji moderowanej przez nauczyciela, a na koniec pracowali samodzielnie nad zabezpieczeniem prywatności swoich profili w mediach społecznościowych. Więcej na temat założeń metodycznych scenariusza, znajdziesz w dalszej części w sekcji: informacje metodyczne.

Cel lekcji

Zbudowanie w uczniach świadomości, że od ich aktywności w Internecie zależy to, jak będą postrzegani w prawdziwym świecie.

Zbudowanie w uczniach świadomości, że każda informacja, którą przedstawią w Internecie pozostanie tam na długie lata i może w przyszłości mieć realny wpływ na ich życie.

Efekty kształcenia

W zakresie wiedzy:

uczniowie znają różne poziomy prywatności treści publikowanych w Internecie

W zakresie umiejętności:

uczniowie potrafią dobrać poziom prywatności swojego komunikatu do grupy odbiorców.

uczniowie potrafią określić, jakich treści nie należy publikować w Internecie.

W zakresie postaw:

uczniowie mają świadomość zagrożeń płynących z braku kontroli tego, kto odczyta ich wypowiedzi w Internecie.

uczniowie widzą korzyści z określania prywatności swoich postów w Internecie.

Do przygotowania przed lekcją

Lekcja ta powinna odbywać się w sali informatycznej lub innym pomieszczeniu, w którym uczniowie będą mieli dostęp do sieci. Minimum, niezbędne do przeprowadzenia lekcji to jedno urządzenie (może być także własnością ucznia) na czteroosobową grupę.

W trakcie lekcji będziesz wyświetlać krótki film – będziesz więc potrzebować do tego komputera podłączonego do rzutnika i głośników.

Przebieg lekcji

Wprowadzenie

W trakcie lekcji uczniowie będą w grupach wyszukiwali w Internecie informacje na swój temat, po czym także w grupach omówią efekty poszukiwań. Następnie nauczyciel omówi z klasą zasady ustawiania prywatności na Facebooku, a także reguły umieszczania zdjęć w Internecie. Na koniec, uczniowie obejrzą film, poświęcony zagadnieniu budowania swojego wizerunku w sieci.

5 min.

Sprawy organizacyjne

1

Sprawdzenie obecności.

2

Inne sprawy organizacyjne.

2 min.

Wprowadzenie do tematu

3

Zapytaj uczniów, kto z nich kiedykolwiek napisał coś w Internecie, co mogą przeczytać inni ludzie

4

Nie komentuj tego, ile osób odpowie na to pytanie twierdząco, daj uczniom chwilę na wymienienie się komentarzami, jeżeli będą mieli taką potrzebę.

20 min.

Sprawdzanie informacji publicznych na temat uczniów

5

Połącz uczniów w czteroosobowe grupy. Każda grupa powinna mieć do dyspozycji przynajmniej jeden komputer lub tableta podłączonego do Internetu.

6

Powiedz, że ich zadaniem będzie za chwilę odnaleźć jak najwięcej informacji na własny temat w Internecie.

7

Każda z grup ma za zadanie teraz wyszukać kolejno w Internecie informacje na temat każdego z jej członków, według następującego schematu:

Jeden z uczniów siada nieco dalej od grupy i może wyłącznie przyglądać się temu, co robią jego koledzy – nie powinien wpływać na ich pracę, a najlepiej by cały czas milczał.

Jego koledzy wpisują jego imię i nazwisko do wyszukiwarki Google. Mogą też wpisać jego pseudonim czy ksywkę, jeżeli jest pod nią lepiej rozpoznawalny.

Gdy przejrzą wszystkie informacje, ustalają w grupie, jaką opinię mógłby o nim mieć ktoś, kto przeszukiwałby Internet, chcąc się czegoś o nim dowiedzieć.

Uczeń siada razem z grupą i cała czwórka ma chwilę na przedyskutowanie tego, na jakiej podstawie stworzyli sobie opinię.

Gdy skończą ten proces dla jednej osoby, uczeń, o którym szukali informacji, siada przy komputerze, a jeden z jego kolegów zajmie nieco bardziej oddalone miejsce – i teraz na jego temat koledzy wyszukują informacje.

8 Po zakończeniu tego procesu, poproś każdą z grup o podsumowanie w kilku zdaniach swoich najważniejszych wniosków – czy coś ich zaskoczyło, zdziwiło lub ucieszyło.

Wycięte zdania z załącznika 1

3 min.

Zabezpieczenie kont

9 Spytaj uczniów, czy ktoś z nich zrobił kiedykolwiek wpis, który teraz – mając więcej wiedzy o prywatności – chciałby usunąć, albo zmienić jego adresatów. Pozwól na chwilę dyskusji na ten temat.

10 Spytaj uczniów, jakie są poziomy prywatności, które można ustawić na Facebooku – poprowadź przez chwilę dyskusję na ten temat. Możesz w razie potrzeby wspomagać się informacjami z załącznika nr 1.

11 Powiedz uczniom, że teraz mają dwie możliwości:

Jeżeli ktoś z nich ma konto na Facebooku, ma wejść na adres www.facebook.com/help i przeczytać tam informację na temat ustawień prywatności – a następnie sprawdzić swoje ustawienia prywatności na Facebooku i jeżeli uzna, że nie są wystarczająco bezpieczne, może je zmienić.

Jeżeli ktoś nie ma konta na Facebooku, może poświęcić teraz najbliższe dziesięć minut na zapoznanie się z dwoma innymi portalami społecznościowymi: Goldenline i LinkedIn. Na zakończenie lekcji poproś te osoby o przedstawienie reszcie klasy informacji, do czego służyć te portale i czym różnią się od Facebooka.

12 Jeżeli praca nad wyszukiwaniem informacji na swój temat zajmie uczniom zbyt wiele czasu, możesz nieco skrócić czas w tym punkcie i powiedzieć uczniom, że ustawienia prywatności mogą także zmienić u siebie w domu.

10 min.

element dodatkowy

16 Jeżeli wystarczy Ci czasu w trakcie lekcji, warto, żebyś omówił z uczniami także jakie zdjęcia warto wrzucać do Internetu. Możesz się w tym wspomagać także sekcją „zdjęcia w Internecie”, opisaną w dalszej części scenariusza.

8 min.

Film

13 Powiedz, że przedstawiś krótki film, właśnie na temat tworzenie swojego wizerunku w Internecie.

14 Włącz film.

15 Po zakończeniu filmu, spytaj uczniów o wrażenia. Pozwól na kilka minut swobodnej dyskusji.

Prezentacja dołączonego do lekcji filmu

Załącznik 1: Poziomy prywatności w sieciach społecznościowych

W serwisach społecznościowych takich jak Facebook czy Google Plus, przy publikowaniu informacji możliwe jest ustawienie, kto będzie miał możliwość je przeczytać. Każdy serwis reguluje to w nieco inny sposób, dając użytkownikom mniej lub więcej możliwości uszczegółowienia wyboru, ale najczęściej sprowadza się do czterech podstawowych opcji:

1 Udostępnienie informacji wszystkim użytkownikom

Na tym poziomie, posty (informacje napisane przez użytkownika) są całkowicie publiczne i każdy ma możliwość je odczytać. Aby dowiedzieć się, co napisał uczeń, nie trzeba go znać, a on sam nie ma żadnej możliwości weryfikacji, kto przeczytał jego wpis.

2 Udostępnianie wszystkim znajomym

Na tym poziomie dostęp do informacji mają tylko osoby, które uczeń ma w kontaktach, co przynajmniej teoretycznie oznacza, że są jego prawdziwymi znajomymi. Jest to bezpieczniejsze niż publikowanie informacji dostępnych dla wszystkich, ale ze względu na fakt, że większość użytkowników Facebooka ma bardzo wielu znajomych, często słabo znanych w rzeczywistości, poziom kontroli nad tym, kto przeczyta te treści jest niewielki. Zwłaszcza, że osoby znajome mogą wpis ucznia skopiować i podać dalej, informując o tym swoich znajomych.

3 Udostępnianie tylko bliskim przyjaciołom lub rodzinie

Zarówno Google Plus jak i Facebook dają możliwość udostępnianie informacji wyłącznie najbliższym przyjaciołom; a więc zwykle kilku, maksymalnie kilkunastu osobom. Przy mądrym doborze członków grupy „najbliższych” można liczyć na to, że opublikowane informacje się nie wydostaną poza krąg przyjaciół.

4 Udostępnienie wybranym osobom

Jeżeli publikowana informacja ma dotyczyć konkretnej osoby lub tematu ważnego dla wąskiej grupy, możliwe jest precyzyjne wybranie listy osób, które mają ją odczytać.

Dodatkowo, w większości serwisów społecznościowych istnieje możliwość usunięcia z kontaktów osób, które z jakiegoś powodu chcemy wyeliminować z grona odbiorców naszych wpisów. Zwykle, takie usunięcie ma charakter

odwracalny i w wielu wypadkach osoba usunięta nawet nie zorientuje się, że już nie jest naszym „znajomym”. Możemy także zablokować wybranym użytkownikom opcję wypowiadania się na naszym profilu.

Załącznik 2: Zdjęcia w Internecie

Oprócz wpisów tekstowych, jest mocno prawdopodobne, że Twoi uczniowie umieszczają w sieci swoje zdjęcia lub filmy. Omówienie zasad tego, jakie zdjęcia warto publikować, a jakie nie jest tematem na pełną lekcję – możesz więc przygotować na ten temat kolejne zajęcia. Możesz też wpleść ten wątek w scenariusz niniejszej lekcji, zgodnie z tabelką opisującą jej przebieg.

Jeżeli zdecydujesz się poruszyć temat zdjęć w Internecie, poniższe punkty mogą pomóc Ci zorganizować dyskusję wokół problemów związanych z udostępnianiem obrazów.

1

Publikowanie własnej twarzy lub zdjęć całej sylwetki

Dość często nastolatki robią to dla uzyskania opinii rówieśników na swój temat. Na przykład - prosząc o komentarze na temat swojej urody (dotyczy to głównie dziewczyn). I o ile samo zjawisko nie różni się w genezie od paradowania w nowej sukience po korytarzu szkolnym, tworzy zagrożenia, które nie towarzyszą realnemu chwaleniu się swoim wyglądem. W Internecie możliwe jest pojawienie się mnóstwa komentarzy, również często negatywnych lub mających na celu popsuć samopoczucie osoby, która wrzuciła zdjęcie. Zmasowany atak osób mających złe intencje potrafi drastycznie obniżyć samoocenę ucznia czy uczennicy, powodując długotrwałe szkody psychiczne. Dodatkowym ryzykiem jest możliwość stworzenia przeróbek zdjęcia, w których na przykład twarz osoby dodającej zdjęcie zostanie umieszczona w wulgarnych lub ośmieszających kontekstach.

2

Publikowanie zdjęć innych osób

Często na zdjęcie mogą załapać się także inne osoby. Pół biedy, jeżeli dotyczyć to będzie bezpośrednich znajomych. Jeżeli jednak ktoś umieści w Internecie zdjęcie obcego człowieka, które mu się nie spodoba, może to oznaczać nawet ryzyko bycia pociągniętym do odpowiedzialności cywilnej za nieuprawnione rozpowszechnianie wizerunku.

3

Publikowanie zdjęć z własnego mieszkania

Wiele zdjęć robionych przez nastolatków będzie miało za tło ich pokój, albo inne miejsce w mieszkaniu. Teoretycznie niewinne działanie może stanowić realne zagrożenie, w razie, gdyby postanowili z niego skorzystać złodzieje. Zdjęcie dokumentujące rozkład pomieszczeń, albo pozwalające odgadnąć, gdzie w domu trzymane są kosztowności może być znakomitym ułatwieniem dla kogoś, kto postanawia zrobić rekonesans przed planowanym włamaniem.

..?..

Korzyści z budowania wizerunku w Internecie

Mimo, że w trakcie lekcji pojawiają się tematy zagrożeń związanych z publikowaniem treści w Internecie, warto mieć świadomość, że pozytywne budowanie swojego wizerunku w sieci jest jedną z ważnych umiejętności, które powinni opanować uczniowie kończący już powoli swoją edukację.

Obecni kilkunastolatki bez wątpienia będą korzystali z Internetu lub innych form komunikacji sieciowej w swoim dorosłym życiu. Obecny trend wskazuje, że w coraz większym stopniu będą pełnili także rolę twórców treści dostępnych w sieci. Ma to bardzo wiele korzyści, które zdecydowanie przekraczają zagrożenia. Warto wymienić tutaj choćby:

Możliwość dotarcia do szerszego audytorium

W przypadku uczniów posiadających jakiegokolwiek zainteresowania, Internet stwarza możliwość dzielenia się swoją wiedzą, odkryciami czy twórczością. Mogą zamieszczać na blogach opisy swoich odkryć, udostępniać pliki dźwiękowe i wideo ze swoją twórczością (na przykład graną przez siebie muzykę lub nakręcone filmy). Jeżeli ich zainteresowania będą rzeczywiście niebanalne, a jakość udostępnianych treści wysoka, może to być początek wielkiej kariery lub choćby szansa na uzyskanie cennych porad i informacji zwrotnej na temat swoich wysiłków.

Szansa poznania ciekawych ludzi

W Internecie funkcjonuje ogromna ilość forów tematycznych, na których uczniowie mogą dyskutować i wymieniać się opiniami na temat swoich zainteresowań. Efektem wirtualnych rozmów mogą być prawdziwe znajomości, często prowadzące do rozwoju osobowości i poszerzania horyzontów.

Okazja do zarobienia pieniędzy

Serwisy takie jak Youtube umożliwiają zarabianie sporych kwot osobom publikującym wartościowy materiał filmowy. Pieniądze są wypłacane w przypadku, gdy umieszczony film obejrzy znaczna liczba osób (na przykład kilkaset tysięcy). Znane są przypadki nie tylko ludzi dorosłych, ale także i dzieci zarabiających bardzo duże sumy wyłącznie poprzez publikowanie w Internecie filmów ze swoimi wystąpieniami lub komentarzami. Doskonałą ilustracją jest ośmioletni Evan z USA, który na filmach udostępnionych w serwisie Youtube dzieli się swoimi wrażeniami z zabawy różnymi zabawkami – na przykład klockami lego. Dzięki popularności swoich filmików ośmioletek jest już milionerem, a największe koncerty świata walczą o jego uwagę, podsyłając mu swoje najnowsze zabawki i prosząc o ich recenzje w Internecie.

Wszystkie te możliwości są otwarte i dostępne dla każdego – bez względu na wiek, status społeczny czy wykształcenie. Znane są przypadki osób, które dzięki mądrym kreowaniu swojego wizerunku w Internecie doszły do wielkiego sukcesu. Tym ważniejsze jest jednak dbanie o swój obraz w sieci i jego odpowiednie kształtowanie. Tak, by niepotrzebna wpadka lub głupi wpis nie zrujnowały opinii ucznia w oczach jego otoczenia.

..?..

Co nauczyciel wiedzieć powinien o serwisach społecznościowych

Serwisy społecznościowe stanowią jedno z najbardziej popularnych miejsc odwiedzanych w Internecie. Zgodnie z badaniami, statystyczny użytkownik Facebooka zagląda na niego codziennie i spędza na nim blisko pół godziny. W przypadku dzieci i młodzieży czas ten bywa znacznie dłuższy – niektórzy uczniowie są niemal bez przerwy on-line dzięki telefonom z dostępem do Internetu.

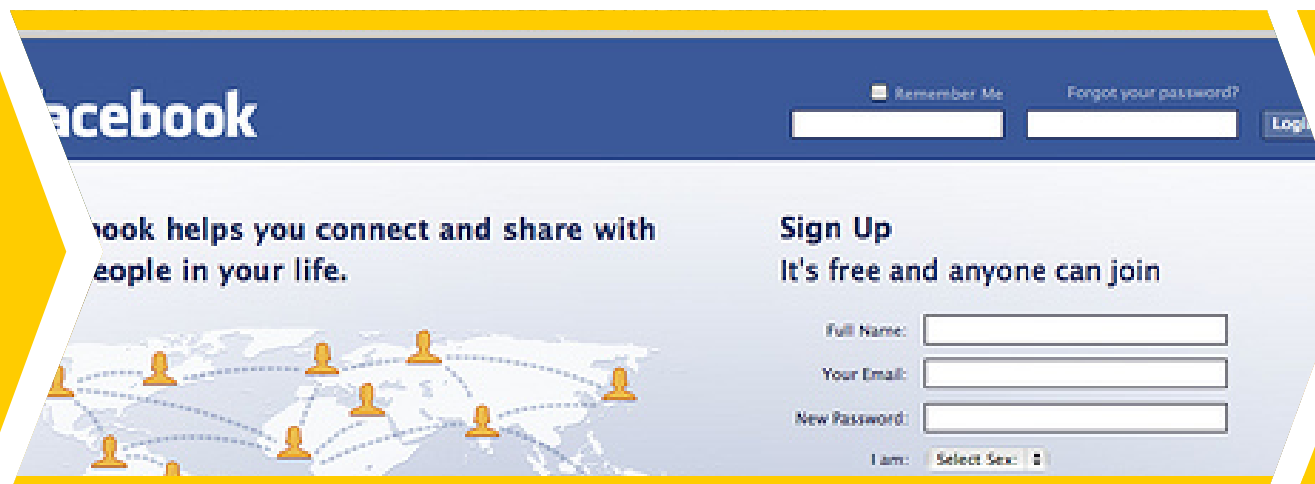
Najpopularniejszym serwisem społecznościowym na dzień dzisiejszy jest amerykański Facebook – choć może się to zmieniać, bo zwłaszcza w grupie młodzieży i nastolatków coraz częściej popularne robią się także serwisy skoncentrowane na publikowaniu zdjęć, takie jak Instagram. Specyficzną kategorią serwisów społecznościowych są takie, które umożliwiają publikowanie treści o bardzo krótkim okresie żywotności, takie jak Snapchat. Umieszczone na tym ostatnim serwisie informacje znikają po maksymalnie dziesięciu sekundach (o czasie życia informacji decyduje użytkownik), co zachęca do publikowania postów i zdjęć znacznie odważniejszych niż w przypadku tradycyjnych serwisów społecznościowych.

Oto przegląd najpopularniejszych obecnie serwisów społecznościowych:

Facebook – największy obecnie portal społecznościowy na świecie, mający ponad miliard użytkowników. Pozwala na publikację tzw. statusów, czyli krótkich informacji, zdjęć oraz filmów. Użytkownicy często opisują w nim wydarzenia z codziennego życia, dzielą się na nim ważnymi dla siebie spostrzeżeniami czy informacjami. Kluczowym elementem profilu jest przycisk „lubię to”, pojawiający się pod każdą opublikowaną treścią. Wciśnięcie tego przycisku jest oznaką akceptacji opublikowanej treści, a wartość informacji wyznaczana jest przede wszystkim poprzez ilość osób które polubią dany status (nazywany też ilością „lajków”, od angielskiego słowa „like” – lubić). Ważną funkcją Facebooka jest też możliwość udostępniania informacji opublikowanych przez kogoś innego. W kontekście tematu tej lekcji, ma to szczególne znaczenie, ponieważ raz

opublikowany status zaczyna żyć własnym życiem – można go udostępnić dalej, skopiować i przekazać całemu światu. Użytkownik nie ma nad tym żadnej kontroli. I nawet skasowanie opublikowanej informacji, nie gwarantuje jej zniknięcia, ponieważ ktoś inny może zrobić tzw. „zrzut ekranu”, czyli cyfrowe zdjęcie i udostępnić go dalej.

Instagram – portal mniej popularny niż Facebook, ale nadal niezwykle ważny, szczególnie wśród młodszych użytkowników. Instagram umożliwia publikowanie swoich zdjęć, często podretuszowanych dzięki wykorzystaniu kilku prostych filtrów fotograficznych. Efektem takiego retuszu jest większa atrakcyjność zdjęcia. Na Instagramie, podobnie jak na Facebooku, dość często pojawiają się tzw. „selfie”, a więc zdjęcia robione sobie samodzielnie przez użytkownika, za pomocą aparatu lub telefonu trzymanego w wyciągniętej ręce.

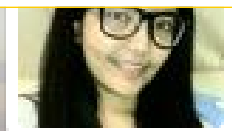
Snapchat – aplikacja szczególnie dobrze przystosowana do przesyłania treści kontrowersyjnych lub prywatnych, ponieważ wysłane na nim zdjęcia mogą być wyświetlane maksymalnie przez 10 sekund (można też ustawić krótszy czas), po czym znikną. Zabezpieczenie to można jednak ominąć i utrwalić odebrane zdjęcie choćby poprzez zrzut ekranu (o czym wysyłający się dowie), lub też zrobienie zdjęcia ekranu za pomocą innego aparatu (co jest nie do wychwycenia).

Ask.fm – ogromny serwis, popularny zwłaszcza w krajach anglosaskich, ale obecny także w Polsce. Opiera się na bardzo prostym mechanizmie zadawania pytań i uzyskiwania odpowiedzi. Użytkownicy mogą zadać dowolne pytanie i każdy może na nie odpowiedzieć. Serwis umożliwia także wysyłanie sobie wiadomości prywatnych. Ask.fm jest jednym z najbardziej kontrowersyjnych portali wykorzystywanych przez dzieci, z powodu serii samobójstw nastolatków w różnych krajach, które łączyło to, że wszyscy zostali zaszczuci poprzez agresję słowną, obrażanie i nękanie na tym portalu przez innych użytkowników.

Twitter – najmniej popularny wśród nastolatków w Polsce serwis, bardzo jednak znaczący w krajach zachodnich, dlatego nie można wykluczyć w kolejnych latach wzrostu jego popularności także w Polsce. W serwisie tym wszystkie informacje mają z założenia charakter publiczny i nie ma żadnej możliwości ograniczenia dostępu do nich, jakkolwiek nie jest wymagane pisanie pod swoim prawdziwym imieniem i nazwiskiem. Kluczowym wyróżnikiem Twittera jest fakt, że posty nie mogą być dłuższe niż 140 znaków, a więc są nawet krótsze niż dawniej były smsy (160 znaków).

Chan

@mydaydream89

believe in citizen media with a passion for all about Myanmar. Geeky, chatty, quirky, picky and tricky. Views = mine. Find bigger me at mydaydream89.wordpress.com

Informacje metodyczne

Aby lekcja przyniosła założone na początku efekty kształcenia, powinna mieć charakter aktywny: tylko wówczas ma szansę przynieść realną zmianę postaw uczniów. Jak wskazują badania neurodydaktyczne, im większy poziom zaangażowania w zajęcia, tym wyższy poziom pobudzenia emocjonalnego, a emocje są elementem niezbędnym do skutecznego zapamiętywania i uczenia się. Dlatego też lekcja zakłada aktywność uczniów w kilku wybranych elementach:

Praca w grupach

W trakcie lekcji, proponujemy zaangażowanie uczniów w pracę w grupach podczas oceny, jaki powinien być poziom prywatności poszczególnych wpisów. Celem pracy w grupie jest w tym wypadku zaangażowanie wszystkich uczniów w temat, przy jednoczesnym uniknięciu konieczności indywidualnej rozmowy z każdym z nich.

Zadanie zaplanowane w tym scenariuszu, ma oprócz zwykłej aktywizacji, dzięki pracy w grupie, pobudzić także emocje uczniów, ponieważ dotyczyć będzie ich

prawdziwego życia w wirtualnym świecie. Dzięki uruchomieniu emocji, pewne jest, że uczniowie na dłużej zapamiętają tę lekcję, niż gdyby mieli po prostu wysłuchać prezentacji na temat mediów społecznościowych. Jednocześnie, nauczyciel musi zachować duży poziom uważności podczas tego zadania, ponieważ nie wiadomo, jakie informacje zostaną wychwycone przez uczniów na temat swoich kolegów – i nawet, jeżeli będzie działo się to w bezpiecznych warunkach klasy, może być dla niektórych nastolatków dyskomfortem zwrócenie uwagi na ich wpisy w sieci. Dlatego też nauczyciel powinien na bieżąco obserwować pracę grup i w razie czego odpowiednio interweniować.

Dyskusja moderowana

W trakcie lekcji, w kilku punktach zaplanowana została krótka dyskusja moderowana przez nauczyciela. Jej założeniem jest możliwość swobodnej wypowiedzi uczniów na omawiany temat – rolą nauczyciela jest udzielanie głosu, a także jego ewentualne odbieranie, gdy jakaś wypowiedź jest zbyt długa lub nie na temat. Ważne jest jednak, aby w trakcie dyskusji moderowanej nauczyciel nie oceniał od razu wypowiedzi uczniów, i nie określał ich jako właściwe czy też poprawne. Nawet w wypadku błędnej wypowiedzi, najpierw należy pozwolić na reakcję pozostałym uczniom. I dopiero w momencie, w którym w oczywisty sposób nikt nie zareaguje na odpowiedź niepoprawną, rolą nauczyciela jest skorygować błędny tok myślenia. Wartością takiej strategii pracy jest znacznie większe zaangażowanie uczniów w dyskusję – im bardziej dominującą rolę przyjmie nauczyciel w trakcie wypowiedzi, tym mniejsza będzie gotowość uczniów do podzielenia się własnymi przemyśleniami.

Współpraca z rodzicami

Dla zapewnienia uczniom bezpieczeństwa w Internecie, niezbędna jest współpraca nauczyciela z rodzicami. Dotyczy to nawet nastolatków, którzy pod wieloma względami przewyższają swoich rodziców, jeżeli chodzi o techniczne kompetencje, ale ustępują im w rozumieniu mechanizmów społecznych i realiów życia. Rodzice obserwują codzienne zachowania uczniów w domu, a także w trakcie korzystania z Internetu – są więc jedynymi, którzy mają możliwość realnie interweniować w przypadku zaobserwowania niebezpiecznych zachowań ich dziecka. Dlatego rekomendujemy następującą strategię współpracy z rodzicami w temacie dbania o swój wizerunek w Internecie:

Powiedz rodzicom o tym, że odbyła się lekcja opisana w niniejszym scenariuszu

Uświadomi to im, że temat ten jest ważny także z punktu widzenia szkoły. Możesz to zrobić w trakcie wywiadówki, ale możesz także przekazać taką informację mailem, jeżeli używacie tego sposobu komunikacji.

Jeżeli korzystacie z maila, możesz wysłać także rodzicom link do filmu, który obejrzel uczniowie

Jest on dostępny w ramach platformy projektu Cyfrowobezpiecni.pl. Możesz wysłać im także inne materiały, które uznasz za wartościowe.

Zadaj rodzicom zadanie domowe

Powtórzenie ćwiczenia z lekcji i wyszukanie informacji na swój własny temat a także na temat swojego dziecka.

Poproś rodziców, żeby dzielili się swoim doświadczeniem z dziećmi

W przypadku dzieci chodzących do czwartej klasy, jest mocno prawdopodobne, że przynajmniej część z ich rodziców będzie posiadała konto na Facebooku lub podobnym portalu społecznościowym. Możesz to wykorzystać i podczas wywiadówki poruszyć temat dbania o wizerunek – spytaj na przykład, kto z nich rozmawiał ze swoimi dziećmi na temat odpowiedzialności za to, co piszą na Facebooku. Zachęć tych, którzy tego nie robili, do poruszenia tego tematu.

Zadania rozwojowe dla nauczycieli i literatura dodatkowa

Dla lepszego zrozumienia omawianego tematu, możesz przed wykonać jedno lub więcej spośród następujących zadań:

➤ Załóż konto na Facebooku

Możesz to zrobić w sposób w pełni anonimowy, posługując się fikcyjnym imieniem i nazwiskiem. Możesz także użyć własnych danych, ale ustawić zasady prywatności w najbardziej rygorystyczny sposób, tak aby nikt nie miał możliwości zobaczyć publikowanych przez Ciebie treści. Więcej informacji na temat tego, jak to zrobić, znajdziesz w kolejnej sekcji. Gdy to zrobisz, opublikuj jakąś prostą informację i zobacz, na czym polega ustawienie zasad prywatności.

➤ Obejrzyj film

Pod adresem: <https://www.youtube.com/watch?v=-iSkBLzahxg> poświęcony temu, jak założyć bezpieczne konto na Facebooku. Możesz także poszukać innych informacji na ten temat.

➤ Poszukaj w Internecie informacji

Na temat tego czym różni się pisanie na Facebooku od prowadzenia bloga. Wypisz przynajmniej cztery różnice. Zastanów się nad tym, do czego można używać każdego z tych serwisów, aby przynosiło to realne korzyści i było wartościowe.

➤ Obejrzyj film „The social network”

Film z roku 2010, opowiadający o powstaniu Facebooka. Umożliwi Ci to w trakcie lekcji przekazanie uczniom różnych ciekawostek na temat tego portalu, a także znacznie pogłębi Twoje rozumienie tego, jaka jest skala i sposób działania portali społecznościowych.

➤ Jeżeli czytasz po angielsku, zapoznaj się z materiałami na stronie <http://www.internetociety.org/your-digital-footprint-matters> (wszystkie materiały są w języku angielskim)

Lined area for notes, consisting of 30 horizontal lines.

cyfrowobezpieczni.pl
BEZPIECZNA SZKOŁA CYFROWA